

Til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
firmapost@nkom.no
Postboks 93
4791 Lillesand,

Oslo, 31.05.24

Kommentarer til tilleggshøring av markedsanalyse for bredbåndsmarkedet

I. Generelle betraktninger

RiksTV viser til revidert analyse av grossistmarkedet for tilgang til faste aksessnett av 14 mars.

RiksTVs utgangspunkt er, som tidligere påpekt, at som innholdsleverandør er det helt avgjørende at vi kan konkurrere om kunder på like vilkår. Det er også vesentlig for oss at forbrukeren ikke betaler monopolpriser for infrastrukturen innholdet skal leveres på. Overpriser vil redusere det forbrukeren har igjen å bruke på innhold.

For å kunne konkurrere er det to mekanismer som i dag holder igjen og truer konkurransen i innholdsmarkedet: For det første at vertikalt integrerte aktører kopler sammen innhold med bredbåndstilbud (og etter hvert også mobil og andre tjenester). For det andre at RiksTV, fordi det ikke er levelige vilkår for grossisttilgang til bredbåndnett, ikke selv kan tilby slike pakker.

Vi har i lang tid tatt opp disse problemstillingene. Både hos myndighetene som regulerer innhold og myndighetene som regulerer infrastruktur. Vi har advart mot konsekvensene: Vi går mot en situasjon der markedet vil konsentreres rundt de vertikalt integrerte fiber-, mobil- og innholdsleverandørene. Det haster å gjøre noe hvis man ikke vil ende opp slik det har vært historisk, med høye priser, og som en del andre bransjer lever med som f.eks. dagligvarebransjen (der det ikke ligger et monopolprodukt i bunn). For oss som har observert markedet og levd med vilkårene over år virker det virkelighetsfjernt å legge til grunn at det er virksom konkurranse i store deler av Norge. Vi viser her til våre tidligere innspill og rapporten fra Wik Consult.

RiksTV har hele tiden ment at markedene er aggregert på feil nivå. Men vi aksepterte Nkoms inndeling av hensyn til fremdrift.

II. Viktig innsikt siden forrige høringsrunde

Vi mener det vi har sett i markedet i stor grad underbygger RiksTVs syn.

- **Frivillig åpning er en utopi:**

Det har nå vært kjent i lang tid at markedene vil bli regulert, og at Nkom i stor grad innstiller på en frivillig åpning. Vi er kjent med at aktører har sagt de vil åpne nettene, men vi har til gode

å se et eneste konkret tilfelle der en aktør har åpnet nettet frivillig for å oppnå konkurranse. Dette til tross for at prosessen med åpning av fibernettene og ny regulering har pågått i lang tid. Dette understreker vårt primære synspunkt: Det er svært viktig at Nkom nå iverksetter handling og får fremdrift. Hvis dette ikke skjer, så frykter vi at vi går langt inn i neste kalenderår før vi har sett et eneste resultat av arbeidet.

- **Fortsatt høyt investeringsnivå tross varslet regulering:**

Et gjengående argument har vært at en skjerpet regulering vil svekke investeringsviljen for videre utbygging av fast bredbånd. Vi ser ingen holdepunkter for at dette argumentet stemmer. Det har nå vært kjent i lang tid at bredbåndsaktørene vil bli regulert. Likevel ser vi at investeringene fortsetter å være på et høyt nivå. Dette er noe aktørene selv også uttaler, blant annet ved Telenor på Telecomworld-konferansen i Tromsø 26. april. Åpning av nett reduserer risikoen for overbygging og faktisk overbygging. Dette holder investeringsnivået oppe, da aktørene har mindre risiko for at inntektsgrunnlaget blir borte. Reduksjon av overbygging er også samfunnsøkonomisk positivt.

- **Flere aktører stiller seg positive til mer omfattende og mer rettferdig regulering:**

Flere aktører har gått offentlig ut med ønske om mer omfattende og mer rettferdig regulering. Dette gjelder store aktører som Telenor, samt mindre aktører, som har opplevd utfordringene med overbygging av store vertikalintegreerte selskaper. Aktørene er også opptatt av at reguleringen må være rettferdig, slik at enkelte, gjerne store selskaper, ikke slipper unna regulering.

- **Liten interesse fra tjenestetilbydere av bredbånd grunnet et fragmentert marked og dårlige vilkår:**

Forslaget til ny regulering gir et svært fragmentert marked der det er utfordrende for nasjonale og internasjonale tjenestetilbydere av bredbånd å komme inn. Et fragmentert marked gjør det nær umulig å benytte seg av nasjonale markeds kampanjer, som f.eks. TV-reklame. Dette kombinert med at tilgangsvilkårene alltid har vært utfordrende og tilgangsprisene stadig blir høyere, gjør det svært lite attraktivt å investere i det norske bredbåndsmarkedet som tjenestetilbyder. Dette ble omtalt av både NextGenTel og GlobalConnect under Telecomworld-konferansen i Tromsø 26. april.

III. Om Nkoms forslag til ny markedsinndeling

Den oppdaterte analysen viser det vi tidligere har påpekt. De enkelte fibernettene må regnes som egne geografiske områder. Kun der det er parallell infrastruktur inn til enkelthusstanden kan det sies å være noe konkurranse. Enhver annen geografisk inndeling basert på andre parametere som f.eks. fylke, kommune osv. vil gi en mer tilfeldig fordeling av regulerte og ikke-regulerte aktører. Dette viser den oppdaterte analysen. Hvis man oppdaterer de geografiske områdene, så får man et helt annet resultat. Med det resultat at store aktører med mye markeds makt, som i opprinnelig analyse ble regulert, faller utenfor regulering i oppdatert analyse. Det er et paradoks at de to største aktørene (Telenor og Altibox-familien*) i stor grad slipper regulering. Med den reguleringen Nkom foreslår blir markedet enda mer fragmentert og enda mindre/ikke attraktivt for tjenestetilbydere av bredbånd.

Vårt synspunkt er derfor ytterligere forsterket, og vi mener reguleringen Nkom foreslår ikke er tilstrekkelig. Det er nødvendig med konkrete resultater gjennom mer omfattende regulering til gunst for konkurransen og forbrukerne. Gitt det forslaget som ligger i ny ekomlov med symmetrisk regulering, så burde dette virkemidlet tas i bruk for å supplere SMP-reguleringen.

Vårt syn er at vilkårene for symmetrisk regulering er til stede ved at det i store deler av landet ikke er praktisk/økonomisk grunnlag for å replikere fiberinfrastruktur, jf. den tidligere fremlagte rapporten fra Wik Consult. Dette ville også vært det enkleste, mest forutberegnelige (som vi oppfatter bransjen er opptatt av) og mest rettferdige i konkurransen mellom infrastrukturselskap: Man konkurrerer om å bygge områder, men når området er bygd er det rasjonelle å leie kapasitet fra utbygger og ikke bygge parallelt selv. Ved at alle ville bli regulert ville man få like vilkår for utbygging og for grossisttilgang. Nkom ville med dette kunne unngå de store praktiske vanskelighetene med å vedlikeholde markedsanalyser over tid.

*Altibox-selskapene må i stor grad sees på som én aktør som opererer under ett brand, der pris og produkter er svært like. Slik de opererer i markedet er det ingen geografisk overlapp mellom selskapene, og dermed ingen intern konkurranse mellom selskapene. Det blir derfor helt feil å se på de ulike aktørene i Altibox-familien som helt selvstendige selskaper. Viken Fiber, som er en av de absolutt største aktørene i markedet og som faller utenfor regulering i oppdatert analyse, har også Lyse som majoritetseier.

IV. Andre sentrale forutsetninger for et velfungerende bredbåndsmarked

For RiksTV, og mange andre aktører som er avhengig av tilgang til kunder via bredbåndsinfrastruktur, **er det avgjørende at markedet blir regulert.** Åpne nett er imidlertid ikke tilstrekkelig i seg selv, og blir fort et begrep uten substans. Som dagens regulering har vist, er det ikke kommersielt lønnsomt over tid å drive virksomhet basert på de regulerte produktene. Uten at det også settes fokus på vilkårssiden, gir åpne nett ingen mening. Nettopp fordi de som åpner nettene har sterk markedsstilling og nødvendigvis vil se seg tjent med å utnytte denne posisjonen og ta høye priser til ugunstige vilkår.

RiksTV vil fremheve at:

- Uten regulering sementeres markedet for bredbånd og innholdstjenester rundt de vertikalt integrerte aktørene. Vi er nå på tur mot en variant av dagligvaremarkedet. Det er alvor nå og det haster. Dagens regulering har ikke vært tilstrekkelig.
- Uavhengige aktører er for å overleve avhengig av at enten unfair bundling hindres og/eller i det minste ha like muligheter til å bundle, dvs. få tilgang på like og ikke-diskriminerende vilkår til fiberinfrastrukturen.
- Det er absolutt helt avgjørende at det erkjennes å være et behov for å regulere tilgang til bredbånd og sikre langt bedre tilgangsvilkår enn i dag, og kjempe mot urimelige bundlingsmekanismer. Nkom skal ha etter at den nye ekomloven trer i kraft myndighet til å føre tilsyn med og håndheve regler om bundling. Gitt situasjonen vi ser i bredbåndsmarkedet bør Nkom være forberedt til å gripe inn mot praksiser som strider mot prinsippene om åpenhet, ikke-diskriminering eller forbrukerbeskyttelse. For konkrete forslag til å begrense de konkurransebegrensende effektene av bundling, viser vi til våre tidligere innspill i saken.

V. Konklusjon

Avslutningsvis opplever vi at Nkom søker frivillige løsninger fremfor regulering. Vi er ikke motstandere av frivillige avtaler per se. Vi er imidlertid skeptiske og mener det er avgjørende at

en streng regulering kommer på plass for å disiplinere markedet. Er det noen grunn til å tro at aktørene gjør noe frivillig som er bedre enn regulering? Hvorfor skal de gi fra seg markedsrett og tilhørende monopolpriser? Åpne nett er derfor ikke tilstrekkelig uten at det er priser og vilkår som gir rom til å overleve. Vi er på denne bakgrunn svært bekymret for hva som vil ligge i en "frivillig løsning". Vår klare konklusjon og anbefaling er at Nkom bør benytte seg av de nye verktøyene som den nye ekomloven legger opp til, dvs. ta i bruk symmetrisk regulering for å supplere SMP-reguleringen, og gripe inn mot bundlingspraksisen.

Eventuelle spørsmål kan rettes til undertegnede på telefon (915 27 005) eller e-post (jerome.franck@rikstv.no)

Med vennlig hilsen,

For RiksTV AS

Jérôme Franck-Sætervoll

